

tíðindablaðið

sosialurinn

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevari: P/f Sosialurinn ©
Ábyrgdarleystjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Kjetil Dahl
Bláðólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurinn
Prent: P/f Pressan 1981

Bóðu teir um tað »rætta« úrslitið?

DANSKA sjónvarpið hevði hóskvæðið eina sending um dalking av havinum. Í hesi sendingini, sum m.a. snúði seg um dalkingarkanningar á Skálafjørðinum, lut-tóku eisini fleiri føroyingar. Teir vóru Mikjal Helmsdal, fungerandi landsverkfrøðingur, Bogi Hansen, havfrøðingur, Marjun Hanusardóttir, leiðari á Heilsufrøðiligu Starvsstovni og Áki Mortensen, landsdórlæknir. Tað hevur ikki eydnast okkum at siggja hesa sending, men vit hava fingið endurgivið okkurt úr innihaldið. Sært at siga ikki so skelkandi heldur - um so er, at rætt er endurgivið fyri okkum.

Í SENDINGINI verður danski granskingarstovnurin - VKI - sum stendur fyri Vandkvalitetsinstituttet, og sum er ein privatuvstovnur - avdúkaður ella iltonktur fyri at selja kundum sínum bilgæð úrslit. Tað er í hesum sambandi, at dansku tíðindamenninir, sum eisini hava verið í Føroyum fyri at era hesa sending, brúka kanningarnar hjá VKI av dalking á Skálafjørðinum sum dømi um vánaliga og muturkent arbeiði hjá hesum stovni.

FYRI betur at kunna skilja málið eiga vit fyrst at greiða eitt sindur frá gongdini í málinum. Tað var landsverkfrøðingsstovnurin, sum saman við táverandi lögmanni og alimálaráðharran Paula Ellefsen, sum bóru so í bandi, at VKI varð litið upp í hendi at gera kanningarnar av dalkingini á Skálafjørðinum. Tvær reisir varð VKI biðið um at gera slíkar kanningar. Um sama mundið tók stríð seg upp millum stovnar-nar á Debesartrøð og so landsverkfrøðingsstovnin. Landsverkfrøðingurin, sum tá var formaður í Alinevndini og tí hevði tætt tilknyti til alimálaráðharran Paula Ellefsen, metti helst, at slíkt mál sum kanning av dalking á firðinum átti at verða umsitíð av landsverkfrøðingsstovninum og ikki av stovnunum á Debesartrøð. Leiðarin á Fiskirannsóknarstovni var eisini limur í Alinevndini og var tað hann sum ávaraði harðliga imóti at geva fleiri aliloyvi á Skálafjørðinum fyrr enn dalkingin var nærri kannað. Hetta tók nevndin undir við, men ósemja var um, hvør skuldi gera hetta. Bogi Hansen, havfrøðingur gjørdi eitt uppskot til hesar kanningar, men var tað vrakað í fyrstu syftu. Ístaðin fóru landsverkfrøðingurin og lögmaður til Dan-markar at tosa við VKI, og úrslitið av hesum samrøðum var, at VKI varð biðið um at gera fyrstu kanningina. Um sama mundið var nýggjur djórlæknir settur á Heilsufrøðiligu Starvsstovni.

MEN hvussu og ikki, so var tað landsverkfrøðingurin, sum jú var í eini lyklastøðu við eisini at vera formaður í alinevndini, sum hevði fingið jættað pengarnar til hesar kanningar, og tað bleiv soleiðis sum hann,

oddagrein

Pauli Ellefsen og VKI høvdu rátt saman um. Hetta fekk øði í Jákup Sverra Joensen og hann tók seg úr Alinevndini.

ÚRSLITIÐ av hesum kanningum kenna vit. Mælt varð til at tvífalda um alingina á Skálafjørðinum. Vandi var ikki fyri dalking. Og fyri at gera meira gjøllar kanningar, tí skotbráð var stutt til fyrstu kanningina, so var VKI biðið um at gera enn eina kanning. Um hetta mundið kundi Bogi Hansen ikki bara sær longur, og í samrøðu við Sosialin 14. februar 1985 loysir hann frá posabandinum og sigur m.a., at landsverkfrøðingsstovnurin kann koma at gera bæði umhvarvi og alivinnuni stóran skaða sleppur hann at halda fram at hava styrkingina á hesum málsøki. Hann visti á, at VKI hevði latið eina frágreiðing frá sær sum er so út av lagi vánalig, at tað er tí heilt ófatiligt at landsverkfrøðingurin kann biðja sama stovn gera fleiri kanningar um sama evni. Meðan VKI í síni niðurstøðu sigur, at tað ber til at tvífalda um alingina á fjørðinum, so sigur Bogi Hansen, at nýggj loyvi kunnu føra til eina vanlukku.

NÚ kemur so henda sendingin í DR. Har kemur fram, at teir báðir VKI-menninir, sum høvdu gjørt kanningar í Føroyum, í samrøðu við mann frá Miljøstyrinum skulu hava sagt, at teir vóru kroystir (!!!) til at koma við einum meira ljósareyðum og bjørtum úrsliti enn veruleikin visti. Hetta avsaðnaði stjórnin í VKI. Tíðindamenninir finga tó ikki loyvi at tosa við teir, ið gjørd høvdu kanningina. Landsverkfrøðingurin Mikjal Helmsdal varð eisini spurður um hetta og segði hann seg einki kenna til, at nakar skuldi vera kroystur til nakað ávíst úrslit.

HER verða ferdir fram fleiri pástandir. Ómøguligt er at siga hvør er tann rætti. Men úrslitið av arbeiðinum hjá VKI kenna vit - nevniliga at tað var ónýtt. Onkur man nú spyrja, hvønn leiklut ávikavist táverandi lögmaður og alimálaráðharrin og landsverkfrøðingurin hava havt í hesum spæli! Er tað hugsandi, at teir hava lagt sektina á ávarðingarnar frá fólkunum á Debesartrøð um dalkingarvandan og ynski teirra um, at kanningarnar vóruð gjørdar í Føroyum - og tí heldur úr farnir til Danmarkar at fáa eitt úrslit, sum gjørdi tað lættari hjá táverandi landsstýri at geva nokur nýggj aliloyvi, nú val stóð fyri framman?

VIT siga ikki, at hetta er so, men við teimum upplýsingum, sum fyriliggja í hesum máli eru tað helst mong, sum metta hetta sum ein av mogleikunum. Kanska okkurt nytt fer at spyrjast, sum kann geva okkum tað rætta svarið.

jamu

Tøkk til løgmann og Landsstýrið

Við avgerðini um at jætta pening til útbygging av flakavirkinum í Skopun, og við avgerðini um at burturbeina gamla skuld, hevur Landsstýrið so dyggiliga skapt tær fyrirtreitur sum koma at tryggja hesi arbeiðsplass framvir.

Vit eru nógv sum í spenningi hava biðið eftir hesi avgerð.

Skiftisavlopið til flakavirkini verður grundað á

hvussu eitt meðalríkið flakavirki klárar rakstur-in.

Flakavirkið í Skopun er langt frá eitt meðalríkið flakavirki við teirri maskinútgærd og vánaligu umstøðum sum arbeiðt verður undir í lötuni.

Ti hevur flakavirkið eitt reelt tap hvønn framleiðsludag.

Krøvini um rakstrarinnlit v.m. sum fylgja við jättanini eru als ikki

órimilg.

Serliga tá hugsað verður um tær mogleigu broytingar sum koma at verða gjørdar innan framleiðslumynstrið, har tað einasta virkið fær eina meira beinleiðis ávirkan á og ábyrgd av roknum úrslitum.

Vit eiga at takka Landsstýrinum fyri avgerðina, og minast hetta til eitt komandi val.

Vælnøgur

Ræðslubacillan

Áhaldandi skrivningin serliga í einum av okkara dagbløðum um russar, kommunismu, sosialismu og tað sum hartil hoyrir, fær hugsandi fólk at spyrja, hvat endamálið ella ætlanin er við hesi ræðandi og niðurbrotandi skrivning.

Satt at siga hevði tað sámt seg betur, at hetta hálvalmenna blaðið brúkti árliga landskassastuðningin til tað ætlaða endamálið, nevniliga til politiska upplýsing í staðin fyri til mannminkandi og útspillandi skrivning um eina av heimsins størstu tjóðum; hóast mær vitandi hava hesir russar, sum hava válað í Havnar gøtum síðan einaferð í 1953, ikki gjørt annað enn skikkað sær væl.

Fólkaligir. Litiláttir. Hava valla kroyst eina føroyska skinnflugu.

Tó - Fyri 50 árum síðan var tað ein maður í Týsklandi, sum eisini sprændi lygn og ræðslu í fólk um kommunismu og jødadóm.

Úrslitið av hesum kenna vit.

Kendi amerikanski rit-høvundurin Stefan Lorant gav út í 1974 bókina »Heil Hitler«.

Einastaðni í bókini skriver hann soleiðis um Hitler, tá hann var í veltmaktini (1937) í danskari tyðing:

»Højfinansen i de Forenede Stater og Storbritannien var glade for Hitlerismen... For Lady Astor (ið var limur í undirhúsinum og átti nakað nógv í blaðnum Times) var nazisterne »et bolværk mod

kommunismen«... at han ikke ønskede andet end fred, at han ikke nærrede territoriale ambitioner, ikke betragtede efter andre nationers jord, men at han vilde bekæmpe kommunismen til den bitre ende...«.

Og tað gjørdi hann eisini við lýt: Russland sundursorlað og russarar dripnir og myrdir í óteljandi tali.

Hetta Russland, sum hevur givið okkum ótømandi keldur úr andans heimi: Lermontov, Pusjkin, Dostojevskij, Turgenev, Tjekov, Tolstoj, Gorkij, Kropotkin, Sjolo-kov, Jevtusjenko og nógv, nógv onnur, ið hava ríkað mannalivið skulu vit ræðast, skulu vit kasta hatur á, tí ódrvisi kann tann ónda, mannajagstrandi skrivningin ikki skiljast.

Navnfrámu amerikanski blaðmaðurin og rithøvundurin Edgar Snow, sum í mong ár búði í Kina og harumframt ferðaðist nógv í Asiu, Indien og Russlandi, skrivaði m.a. áhugaverdu bókina »Sejr og Slaveri« í 1945.

Bókin er objektiv, upplýsandi og spennandi.

T.d. var Edgar Snow í Russlandi í 1942 og 1943, og sum blaðmaður hjá Washington Post var hann á ymskum vígvøllum eitt nú í Stalingrad. Í bókini skriver hann um kriggið, um ræðuleikar og liðingar hjá tí russiska fólkunum.

Viðvíkjandi tí ræðuliga bardaganum skriver hann einastaðni soleiðis (í danskari tyðing):

»Hvis Den Røde Hær

var blevet tilintetgjort, er det højest sansynligt, at Millioner af Amerikanere ikke vilde have levet længe nok til at opleve Enden på Krigen. Amerike blev sparet for enorme Ofre af Menneskeliv som Følge af Russernes Kamp for deres egen Frelse, men Resultatet af deres Beslutning om at bekæmpe Nazisterne til den bitre Ende var, at Rusland frelste Afrika, Mellemasien og Forasien. Det hindrede Tyskland i at forene sig med Japan og yde Fjenden den Hjælp, han behøvede for at kunne holde sine Besiddelser i Asien og Stillehavet. Selvfølgelig faar man ikke noget for ingenting i denne Verden, og paa en eller anden Maade vil Historien nok engang præsentere Regningen for Russlands Hjælp til de vestlige Lande«.

Eina aðrastaðni skriver hann: »... jeg tror nok, at det sidste, Gennemsnitsrusseren ønsker, og her vil jeg indbefatte Kommunisterne, er en krig med De forenede Stater. Bortset fra ideologiske Forskelligheder, ser der ikke ud til foreligge nogen af de traditionelle Aarsager til Krig mellem disse to Nationer...«

Tað hevði verið gott, um almenni peningurin, sum Løgtingið nú í nógv ár hevur jættað nokrum bløðum til politiska upplýsing, í nógv størri mun varð umsitin eftir ætlan og sum minst brúktur til figging av býttum røvrasøgum hjá ávísam blaðstjórum.

H.M.

Lýsið í **sosialinum**